

2/2002, 11.6.2002

Hyvät jäsenet

Metsähistorian Seuran vuosikokous pidettiin Lustossa 13. toukokuuta. Paikalla oli 22 jäsentä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Kalevi Hänninen Mikkelistä. Viime vuoden toiminta- ja talouskertomukset samoin kuin kuluvan vuoden toiminta- ja taloussuunnitelmat vahvistettiin hallituksen esitysten mukaisina. Toimintasuunnitelmassa esiteltiin myös kaavailuja tulevien vuosien toiminnasta: Opintomatka Viroon vuoden 2003 toukokuussa ja Kymenlaaksoon elokuussa sekä kansainvälinen metsähistorian konferenssi vuonna 2004.

Hallituksen henkilövalinnoissa oltiin myös yksimielisiä. Allekirjoittanut sai tehtäväkseen toimia edelleen puheenjohtajana. Kiitos luottamuksesta. Pyrin toimimaan luottamukseenne arvoisesti.

Vuodesta 1995 hallituksen jäsenenä toiminut Esko Kolehmainen pyysi eroa, ja hänen tilalleen valittiin Jarmo Tammenmaa. Lämmin kiitos Eskolle monen vuoden aktiivisesta työstä seuran hyväksi. Jarmo, tervetuloa mukaan hallitustyöhön.

Vuosikokouksen yhteydessä kuuntelimme FT Jyrki Paaskosken esitelmän Saimaan kanavan historiasta ja sen jälkeen tutustuimme Luston näyttelyihin ja ”Kantapuuhun” eli Luston

digitaaliseen kuva-arkistoon. Luston vuosiohjelmasta lisää seuraavilla sivuilla.

Tänä vuonna saatetaan päätökseen seuramme kolmivuotinen metsäperinteen tallennushanke ”Metsäammatit metsätalouden murroksessa” ja laaditaan hankkeen loppuraportti. Yksityiskohtaisia tuloksia saadaan hankkeen pohjalta käynnistettyjen opinnäytetöiden ja muiden lisätutkimusten kautta. Kiitollisina toteamme, että hankkeen toteutuksen on mahdollistanut Metsämiesten Säätiön taloudellinen tuki.

Arvi A. Koiviston ja Olavi Piiparisen toteuttaman vanhojen metsälaulujen keräyksen pohjalta olemme käynnistäneet Metsälaulukirjahankkeen. Parin vuoden kuluessa ilmestyy kirja, jossa esitellään näitä lauluja nuotteineen sekä laulujen aihetaustoja. Tässäkin Metsämiesten Säätiö on tukena.

Hyvät jäsenet, tervetuloa syyskuiselle opintomatkalle Wanhaan Kuopion lääniin sekä lokakuuiselle opintokäynnille Viikkiin. Ohjelmat esitellään jäljempänä. Pankaapa allakkaan myös Luston Metsäpäivät 28.-30. kesäkuuta.

Hyvää kesää itse kullekin.

Markku Rauhalahti

Opintoretkeily Wanhaan Kuopion lääniin

Tämän vuoden opintoretkeily tehdään 13-14.9.2002 itäiseen Suomeen, Pielisen kummallekin puolelle. Lähtö- ja paluupaikka on Joensuu, jonne lännen suunnalta on hyvä tulla perjantai aamuna yöjunalla ja josta kotiin lauantaina päin pääsee iltajunalla. Kokoontumispaikka Puu- ja metsäosaamiskeskus ”Puugia” sijaitsee rautatieaseman ja Hotelli Kimmelin vieressä entisessä Schaumanin lastulevytehtaassa.

Osallistumismaksu on 150 euroa ja se sisältää ohjelman aterioineen, bussi- ja laivakuljetuksen sekä majoituksen Kolilla kahden hengen huoneessa; yhden hengen lisämaksu 30 euroa.

Ilmoittautuminen 15.8.2002 mennessä kirjallisesti osoitteella: Metsähistorian Seura, c/o Lusto, 58450 Punkaharju tai metsahistorian.seura@lusto.fi. Lisätietoja: Markku Rauhalahhti, 050-68 980, (rauhalahhti@koti.tpo.fi) ja Vesa Anttila (Lusto), (015) 345 1017, (vesa.anttila@lusto.fi).

Ohjelma:

Perjantai 13.9.

- 7.30 Kokoontuminen ja aamukahvi, Puugia (200 m Joensuun rautatieasemalta; yöjunat Helsingistä sekä Turusta ja Tampereelta saapuvat Joensuuhun klo 6.58)
* Puugia/Puu- ja metsäosaamiskeskus, ”Vanhan lastulevytehtaan uusiokäyttö”
- 9.30 Ajo Joensuu - Outokummun Ohtaansalmi (70 km)
* bussissa: Savon ja Karjalan rajan historia, rajasodat; Outokummun kaivoshistoria
* Ohtaansalmen muistomerkki
Ajo Ohtaansalmi - Juankoski (45 km)
* bussissa: Juankosken teollisuushistoria
- 11.45 Juankoski
* Ruukkimuseo
* Lounas, Hotelli Niskakoski
Ajo Juankoski – Koli (95 km)
* bussissa: Nilsin Aholansaari (Paavo Ruotsalainen); Pyötikön vanha luostari, Juuan Vuokon kylä; Juuan vuolukiviyritykset; Joensuun Ellin tarina Koli
* nokikahvit, Ollilan perinnetila
* Metlan toiminta Kolilla 1920-luvulta tähän päivään; vanhat ja uudet kaskeamiskokeet; matkailu kansallismaisemassa
* Luontokeskus Ukko: näyttelyt; multivisio ”Koli – Kansallismaisema”
- 19 Majoittuminen, Hotelli Koli
* mahdollisuus saunomiseen

- 20.30 Päivällinen
* Savottapelimanni Väinö Mertasen lauluja, ”Pönttö-yhtye”

Lauantai 14.9.

- 7.30 Laivalla yli Pielisen
10 Lieksa
* Pielisen museon Savotaranta
Ajo Lieksan keskusta – Ruunaa (45 km)
* bussissa: Metsähallitus Pohjois-Karjalassa ennen ja nyt
12 Ruunaa
* kenttälounas
* Pohjois-Karjalan metsätyömiestien koti
Ajo Ruunaa – Uimaharju (65 km)
* bussissa: Metsäteollisuus Pohjois-Karjalassa ennen ja nyt
14.30 Uimaharju
* Enocellin puutermiinaali
* kahvi
Ajo Uimaharju – Joensuu (50 km)
16.15 Saapuminen Joensuun rautatieasemalle (Juna Helsinkiin lähtee klo 18.00, yhteys Tampereelle)

Opintokäynti Viikkiin

Lauantaina, 26.10.2002

Tiedekirjasto – Vihertietokeskus - Maatalousmuseo

- 10.00 Kokoontuminen Infokeskus Koronassa
Viikin tiedekirjasto, kirjastonhoitaja, MH
Liisa Siipilehto
- kirjasto- ja tietopalvelut
- Kantapuu – Luston digitaalinen kuva-arkisto
- 12.00 Kävely puukerrostaloalueen kautta
Vihertietokeskus Gardeniaan
Gardenia
- tutustumiskierros
- lounas
- 13.30 Helsingin yliopiston maatalousmuseo
- museon historia ja näyttelyt;
museonhoitaja, FT *Teppo Korhonen*
- 15.00 Päätös

Osallistumismaksu, joka sisältää myös lounaan, on 15 euroa. Maksu peritään paikalla. **Ilmoittautuminen** 16.10.2002 mennessä osoitteella: Metsähistorian Seura, c/o Lusto, 58450 Punkaharju tai metsahistorian.seura@lusto.fi.

Bussi nro 68 lähtee 20 min. välein Rautatien torilta ja kulkee Infokeskus Koronan edestä; matka-aika noin 35 min. Keskukseen lähituntumassa on myös pysäköintipaikkoja.

Kaksi ja puoli sataa vuotta harvennushakkuiden ensiesittämisestä

Heinäkuun 17. päivänä 1751 puolusti ylioppilas *Johan Welin* (1728–65) akateemista kandidaattitutkielmaansa Turun Akatemian ns. ylemmässä oppisalissa. Elettiin hyödyn aikakauden alkuaikoja; Ruotsin valtakunta oli pienentynyt niin pinta-alaltaan kuin poliittiselta mahdolltaankin ja kaikki huomio kiinnitettiin nyt maan vaurastumiseen. Olikin melko luonnollista, että Someron kirkkoherran Gabriel Welinin Johan-poika oli valinnut pappisopintojensa pääteemaksi Suomen maa- ja metsätalouden kehittämismahdollisuuksien tarkastelun. Graduaalitutkielman pääohjaaja, Akatemian kaunopuheisuuden professori ja rehtori *Henrik Hassel*, sen sijaan kiinnittää huomiota. Hänen varsinaisena opetusalananaan olivat latinan kieli, Rooman kirjallisuus ja klassillinen oikeusfilosofia, mutta hän oli nyt osoittanut mielenkiintoa myös maataloudellisiin kysymyksiin. Erikoista on, että vaikka Hasselin johdolla laadittiin vuosina 1729-65 yhteensä 125 graduaalitutkielmaa (Welinin oli näistä järjestyksessä 117.), nyt tarkasteltava työ oli näistä ainoa ruotsinkielinen. Tutkielman laatimisen varhainen ajankohta on niinikään kiinnostava. Esimerkiksi Hasselia paljon tutummat taloustieteilijät, *Pehr Adrian Gadd* ja *Pehr Kalm* eivät kumpikaan vielä tuolloin olleet Akatemian vakinaisessa palveluksessa. Gadd oli itse valmistunut vain kolme vuotta aikaisemmin maisteriksi, ja vasta muutama vuosi Welinin tutkielman julkaisemisen jälkeen hän lähti ensimmäiselle retkelleen etsimään kotimaisia väri- ja lääkekasveja Akatemian tarpeisiin. Pehr Kalm oli kesäkuussa 1751 palannut Amerikasta Ruotsiin ja järjesteli professorin virasta vapaana muistiinpanojaan sekä uudesta maailmasta tuomiaan runsaita siemen- ja kasvikokoelmia. Johan Welinin kirjoituksesta näkyy selvänä lämmin isänmaanrakkaus ja hyvä Suomen metsäluonnon ja maatalouden tuntemus. Asiaan kuuluvien kaunopuheisten omistusten

jälkeen hän ylistää kaunopuheisesti kotimaansa viljavuutta ja sen luonnon rikkauksia. "Meri ja maa antavat täällä kaikenlaista hyvää: lohta ja siikaa, hylkeitä ja jopa nahkiaisia muusta puhumattakaan. Monin paikoin sisämaan saaristot, missä järvet ja lehtimetsät vaihtelevat, ovat kuin maallisia paratiiseja", Welin huudahtaa. "Kuinka paljon turkiksia, voita, laivoja, lankkuja ja jopa Naantalín villasukkia Suomesta viedäänkään vuosittain Ruotsiin ja Venäjälle."

Kuusi syytä metsien huonoon tilaan

Paljon olisi Welinin mukaan silti voitu tehdä isänmaan vaurauden lisäämiseksi. Maanviljelyn ja karjanhoidon käsittelyn jälkeen Welin käy tutkielmansa kuudennessa luvussa tarkastelemaan metsiä ja metsien hoitoa. Koska Suomessa on ikimuistoisista ajoista saakka ollut runsaasti metsiä, niitä on aina surutta hävitetty. Pääsyinä metsien huonoon tilaan Welin näkee kuusi tekijää. Ensimmäiseksi on hänen mukaansa syytä korostaa laajalle levinnyttä kaskenpolttoa. Toisena syynä on tervatalous, jota varsinkin Pohjanmaalla harjoitettiin tuolloin laajalti. Kolmanneksi Welin esittää koko ajan lisääntyvän polttopuun hakkuun. "Vielä jokin aika sitten saattoi kunniallinen talonpoika asua perheineen yhdessä ainoassa tuvassa, mutta nyt pitää jokaisella: isäntäväellä, pojilla ja tyttärillä, sekä lastenhoitajilla, piioilla ja rengeillä olla kullakin oma huoneensa! Kaupunkien väkiluku on kasvanut ja ulkomaille viedään yhä enemmän halkoja. – On totta että uusmuotiset kaakeliuunit säästävät puuta, mutta toisaalta keittiössä kuluu paljon enemmän polttoainetta kuin ennen. Kahvia ja teetä pitää keittää sellaisia määriä, että vanhat eivät voineet niistä uneksiakaan. Lisäksi poltetaan kaikkialla entistä enemmän viinaa, joka sekin kuluttaa runsaasti polttoainetta." Ainoana keinona metsien kestäväan käyttöön Welin näkee tarkan säännöstelyn. Jokaisella tilalla tulisi ensin arvioida polttopuun kestävä vuotuinen hakkuumäärä. Kaikki tilalta myytävä puu tulisi koota yhteen

varastopaikkaan, jossa se tulisi tarkastaa ennen kuljetusta. Jos ilmenisi, että joku on kätkenyt myytävää puuta tai hakannut liikaa, pitäisi tilan omistaja haastaa käräjille. "Tiedän kyllä että tällainen menettely on vaivalloinen, mutta sen edut ovat toisaalta huomion arvoisia", Welin toteaa.

Neljännän metsien puutteen syyn, liiallisen rakentamisen, Welin sivuuttaa vähin puhein, mutta viidennestä, metsiä pilaavista hakkuista hänellä on paljon sanottavaa.

Kasvatushakkuista hän esittää, ilmeisesti ensimmäisenä Suomessa, niistä puustolle saatavan hyödyn. "Kokemus on osoittanut", Welin kirjoittaa, "että milloin puut kasvavat liian tiheässä, ne ottavat ravinteita toisiltaan ja jäävät kaikki pienikokoisiksi. Kun puut ovat vielä pieniä taimia, kasvuston tiheys ei niitä haittaa, mutta kun puut kasvavat isommiksi ne tarvitsevat enemmän tilaa menestyäkseen."

Tähän voidaan tietenkin väittää vastaan, että myös hakkaamattomissa luonnonmetsissä, joita kukaan ei ole harventanut, tavataan isoja puita, Welin myöntää. "Totta kyllä", hän jatkaa, "mutta tällaiset puut ovat kasvaneet suuriksi koska ne ovat riistäneet ravinteita kooltaan pienemmiltä puilta. Tällaiset allejääneet puut joko kuolevat tai jäävät pysyvästi pieniksi. Jos nyt seipäitä ja muuta pienempää puutavaraa hakattaisiin siten, että suorat ja vähäoksaist puut jätettäisiin kasvamaan sopivien välimatkojen päähän toisistaan, tämä lisäisi järeiden arvopuiden tuotosta. Koska talonpojilla ei kuitenkaan ole minkäänlaista kokemusta harvennushakkuista, he tekevät seipäiden ym. hakkuulla paljon vahinkoa metsälle. Parasta olisi jos voitaisiin istuttaa erityisiä metsiköitä pienemmän puutavaran kasvatusta varten, mutta oikeat harvennushakkuut olisivat jo nekin metsälle edullisia."

Lehdesten keruu "metsän lapsenmurhaa"

Viimeisenä metsiä hävittävänä tekijänä Welin mainitsee lehdesten keruun eläinten rehuksi. "Sen sijaan että tyydyttäisiin täysikokoisten puiden latvomiseen usein hakataan 10-20 muutaman kyynärän mittaista tainta yhtä

lehtikerppua varten. Tämä on todellista metsän lapsenmurhaa", Welin huudahtaa. Welin päättää metsätaloudellisen tarkastelunsa viittaamalla Turun ja Porin läänin maaherran *Johan Georg Lillienbergin* tulossa olevaan uudistettuun metsäohjesääntöön, jonka avulla hän toivoo ainakin länsisuomalaisten metsien tilan parantuvan. Ilmeisesti näin ei kuitenkaan käynyt, sillä läänin metsien tiedetään olleen heikossa kunnossa vielä 1850-luvulla. Arvokkaita ajatuksia metsien tilan parantamiseksi oli kuitenkin esitetty, vaikka kolmatta sataa vuotta kuluikin ennen kuin Suomen metsien voitiin katsoa olevan edes pääosin hyvässä metsänhoidollisessa kunnossa.

Matti Leikola & Seppo Oja

Velmente Tankar om Landt-Hushållningens Förbetrande i Finland, Med Vederbörande Tilstånd under Professorens och nu varande Rectors Herr Henrik Hassels inseende, för Magister-Kranisens ärhållande Utgifne, och til allmänt prof öfverlemnande i Åbo Academies öfre sal, den 17 Julii 1751, Af Johan Welin, Norr-Finne, emnesvän af Kongl. Sv. Vet. Academien. Åbo, Tryckt hos Direct. och Kongl. Boktr. I Stor-Förstendömet Finland, Jacob Merckell.

Luston Metsäpäivillä perinnettä, innovaatioita, kisajännitystä

Luston kesän ja koko vuoden suurin tapahtuma on nyt nimeltään Luston Metsäpäivät. Kesä-heinäkuun vaihteessa, 28.-30.6.2002. tarjolla on kolmen päivän ajan monipuolista ohjelmaa niin perheille, eri alojen harrastajille kuin ammattilaisillekin. Perjantaista on yleisön ja yhteistyökumppaneiden toivomuksesta rakennettu asiapitoisempi päivä asiantuntijaesittelyineen ja tietoisuineen. Lisämielenkiintoa ja -jännitystä jokaiselle päivälle tuovat erilaiset tapahtumat:

Moottorisahauksen SM-kisa, Tukkilaiskisa ja Eukonsestomisineen sekä Luston oma Pelipuu -kisa.

Viime vuonna runsaat 3000 kävijää kerännyt tapahtuma on vakiinnuttanut paikkansa merkittävimpänä valtakunnallisena metsäkulttuuritapahtumana, jossa vanha metsäperinne ja nykyajan metsäkulttuuri yhdistyvät ainutlaatuisella tavalla. Luston näyttelyiden lisäksi kävijät kohtaavat metsä- ja puualan sekä niiden sidosryhmien merkittävimmät toimijat.

Lauttakahvilassa maistuvat pullakahvit!
Kuva: Lusto/Timo Kilpeläinen

Työnäytöksiä ja oman käden taitoja

Lustonlammen savotalla uittotyöt ovat käynnissä lähes koko tapahtuman ajan. Perinteisten työmenetelmien rinnalla esitellään myös uiton nykypäivää. Kentällä ja Luston sisätiloissa voi seurata monenlaisia työnäytöksiä. Vuoden puu, paju, on näyttävästi esillä ja taipuu taitajien käsissä monenlaisiksi tuotteiksi. Käden taitoja, esimerkiksi tuohi-, päre- ja pajutöitä, vastantekoa ja puupiirroksia pääsee yleisökin kokeilemaan.

Perjantaina käydään kamppailu Moottorisahauksen SM-kisan kenttälajeissa ja koko kisan sijoituksista. Lauantaina ohjelmassa on jo perinteiseen tapaan Kultainen Keksi -tukkilaiskisan Luston osakilpailu. Erillisenä kisana käytävä Eukonsestomisen SM-kisa on lajissaan varmasti ensimmäinen. Sunnuntaina vuorossa on erityisesti Luston Metsäpäiviä varten kehitetty Puupeli-moniottelu, jossa metsään

liittyvissä taidoissa ja luovuudessa mittelee kymmenkunta kutsujoukkuetta.

Lauantai-illaksi siirrytään tukkilaistanssien tunnelmiin Huviniemen perinteikkäälle tanssilavalle Puruveden rantaan. Tanssit tahdittaa Kolibri, ohjelmasta ja arpajaisista vastaa Lusto.

Perjantai ideoiden ja innovaatioiden päivä

Kesän erikoisnäyttelyn "Yksi puu, sata oksaa" -teema on esillä erityisesti perjantaina 28.6. Näyttelyesittelyjen ja tietoiskujen lisäksi kävijöillä on mahdollisuus tutustua Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusaseman toimintaan ja vierailla Finnforestin Kerto-tehtaalla.

Metsäpäivien lippu kattaa viikonlopun erikoisohjelman ohella myös Luston kaikki näyttelyt. Sama henkilökohtainen pääsylippu Luston näyttelyihin ja ulkoalueelle on voimassa koko tapahtuman ajan. Metsäkulttuuripäivistä kolmena edellisenä vuonna saadut myönteiset kokemukset ja palaute ovat osoittaneet, että metsän merkityksiä, hyödyntämistä ja mahdollisuuksia laajasti esittelevällä ei-kaupallisella tapahtumalla on Lustossa näyttelyiden rinnalla erinomaiset edellytykset ja puitteet. Yleisölle suunnatun ohjelman lisäksi tapahtuman tavoite on saattaa yhteen erilaisia metsällisiä tahoja ja lisätä yhteistyötä eri tasoilla.

Lisätietoja: Eeva Virekoski (015) 345 1015,
050 339 4003, Heta Sinkkonen 050 330 4918

Vanhat metsäkuvat talteen!

Onko sinulla kaapin kätköissä vanhoja valokuvia metsätoista, metsällisistä tapahtumista, henkilöistä tai metsäkoneista? Nyt on oikea hetki kaivaa pölyntyneet kuvat esille! Tänä keväänä käynnistyi metsäkuvien keruuhanke, jonka tarkoituksena on ”pelastaa” vanhat arvokkaat kuvat, ennen kuin ne tyystin katoavat.

Keruuhanke pitää sisällään myös metsäaiheiset diat, kaitafilmit ja videot, mikäli niitä jonkun hallusta löytyy. Tavoitteena on

löytää parhaimmat, harvinaislaatusimmat otokset ja varmistua niiden säilymisestä joko yksityiskokoelmissa tai arkistoituna Lustoon. Tärkeintä ei ole kuvan tekninen laatu, vaan kuvan sisältö! Sen vuoksi pyritään ensisijaisesti tavoittamaan henkilöt, joilla on myös muistitietoa kuvista ja niissä esiintyvistä henkilöistä ja tapahtumista. Keräys koskee myös uudempiä kuvia, jotka on otettu 1960-1980 -luvulla. Osa niistäkin on vaarassa kadota, ellei niitä tallenneta. Myös sellaisista metsäkuvakokoelmista toivotaan tietoa, jotka on jo luovutettu esimerkiksi metsästysseuran tai kirjaston haltuun.

Kuvia ei tarvitse lähettää minnekään. Riittää, että ilmoittaa yhteystietonsa kuvankeruuhankeeseen yhteyshenkilölle. Kuvien omistajaan tai hallussapitäjään otetaan yhteyttä myöhemmin keväällä ja sovitaan tarkemmin kuvien tarkastelusta ja niihin liittyvästä haastattelusta.

Metsäkuvien keruuhankeeseen takana ovat Meto - Metsäalan Asiantuntijat, Metsänhoitajaliitto, Metsämuseo ja metsätietokeskus Lusto, Metsähistoriallinen Seura ja Metsäkuvaajien Yhteistoimikunta. Metsämiesten Säätiö on myöntänyt hankkeelle tukea.

Vanhat metsäkulvat ovat tärkeä osa Suomen metsäkultuuriperintöä. Nyt voit osallistua tämän tärkeän perinnön säilyttämiseen. Ota yhteyttä Heikki Lindroosiin, puh. 0400 600 863, h.lindroos@pp.inet.fi tai Risto Mulariin, 09 6126 5511, risto.mulari@meto-ry.fi. Olemme kiitollisia avustasi!

Metsävalokuvakilpailu 2002

Metsäammattilaisten sekä metsä- ja luontoharrastajien metsävalokuvakilpailu vuonna 2002 julistetaan teemoilla

1. **Metsä kansallismaisemana**; yleisteema, joka liittyy Luston näyttelyteemaan 2003
2. **Laatumetsä**; erityisteema, joka korostaa metsän eri käyttömuotoja ja merkitystä

Kilpailu on vapaa kaikille valokuvaharrastajille Metsäkuvaajien Yhteistoimikunnan (MY)

taustaorganisaatioissa ja Nordea Metsäklubissa. Kilpailu voidaan julistaa samanaikaisesti ja samoilla teemoilla myös MY:aan kuulumattomien yhteisöjen tai yhtiöiden asiakaslehtien lukijakilpailuina. Lukijakilpailusta on kuitenkin etukäteen sovittava MY:n kanssa. Kaikki lukijakilpailuun osallistuneet kuvat osallistuvat myös valtakunnalliseen metsäkuvakilpailuun 2002. Kilpailusäännöt ovat molemmissa kilpailuissa samat, mutta lukijakilpailun palkinnoista, kuvien käyttöoikeudesta ja lunastamisesta lukijakilpailun järjestäjä voi ilmoittaa haluamallaan tavalla. Kilpailukuvat tunnustetaan lukijakilpailuvaiheessa vain nimimerkeillä.

Arvostelu ja palkinnot

Kilpailukuvat osallistuvat valtakunnalliseen metsäkuvakilpailuun 2002 samoilla nimimerkeillä kuin lukijakilpailuunkin. Arvostelumenettelyn yksityiskohdista sovitaan MY:n ja ulkopuolisten lukijakilpailujärjestäjien kesken erikseen. Tuomaristo edustaa metsätalouden ohella asianomaisia kilpailuorganisaatioita. Kaikki kuvaajat kilpailevat yhdessä sarjassa ja enintään viidellä (5) kuvalla kummassakin teemassa (yleisteema ja erityisteema). Kilpailuun voidaan osallistua mustavalkoisilla ja väripaperikuvilla (13x18 cm...30x40 cm) tai diakuvilla (24x35 mm...4x4 cm). Kilpailuun osallistuvien kuvien tulee olla aiemmin julkaisemattomia.

Valtakunnallisessa kilpailussa jaetaan seuraavat palkinnot, ellei tuomaristo erikseen perustellen toisin päättä: I P 340 EUR, II P 170 EUR ja III P kirja- tai esinepalkinto. Lisäksi tuomaristo voi myöntää 1-3 kunniainiaintaa (KM). MY:n taustayhteisöjen jäsenten kesken kilpaillaan myös kahdesta kiertopalkinnosta (1) "Bögelundin Pytystä" parhaasta kokonaissijoituksesta ja (2) "Palokärkituopista" parhaasta kilpailun teemakuvasta.

Aiempien vuosien tapaan tavoitteena on koota metsävalokuvakilpailun parhaista otoksista

metsäkuvanäyttely kevään 2003 metsäpäiville sekä lisäksi metsämuseo ja metsätietokeskus Lustoon ja Nordean tilaisuuksiin ja tiloihin. Erityistä lisäarvoa ja julkisuutta palkitut kuvat voivat saada sen vuoksi, että kilpailuteema liittyy osaltaan Luston vuoden 2003 näyttelyteemaan.

Kilpailuohjeet

Kilpailukuvat numeroidaan kuvan selkäpuolelle numeroin 1-5 (yleisteema) ja 6-10 (erityisteema) ja varustetaan kilpailijan nimimerkillä. Kilpailukuvia on seurattava osallistumislomake, jossa vastaavin numeroin on merkitty kuvaselosteet ja kilpailijatiedot (nimi ja osoite). Osallistumislomake suljetaan erilliseen, kilpailijan nimimerkillä varustettuun kuoreen. Mukaan on liitettävä myös palautuskuori varustettuna riittävällä määrällä postimerkkejä. Postitus- tai palautuskuoreen ei merkitä kilpailijan nimeä eikä palautusosoitetta. Ne selviävät aikanaan osallistumislomakkeesta, kun nimimerkkikuoret avataan.

Kilpailukuvat tulee lähettää 15.1.2003 mennessä joko (1) lukijakilpailun järjestäneen lehden osoitteella tai (2) osoitteella Metsäkuvaajien Yhteistoimikunta, Koneyrittäjien liitto r.y., Sitratie 7, 00420 Helsinki, suoraan valtakunnalliseen metsävalokuvakilpailuun.

Osallistumislomakkeen kilpailusääntöineen voi tilata 1.9.2003 lähtien puhelimitse tai sähköpostitse Koneyrittäjien liitosta, 09-566 0010 tai erkki.eilavaara@koneyrittajat.fi, Metsänhoitajaliitosta, 09- 6840 810 tai info@metsanhoitajat.fi, Puu- ja Erityisalojen Liitosta, 09- 6151 6328, puuliitto@puuliitto.fi tai METO/Metsätalous-lehti, 09-6126 5530, metsatalous@meto-ry.fi .

Metsäkuvaajien Yhteistoimikunta
Lusto * MH-liitto * METO * Metsähistorian seura * Metsäkoneyrittäjät * Suomen Metsäyhdistys* Puu- ja Erityisalojen Liitto

Nordea Metsäklubi

Tapio-puunkaatokone

Jo lopullisesti kadonneeksi luultu Tapio-merkkinen puunkaatokone löytyi talvella 2002 Joensuun maakuntamuseon varastosta. Metsämuseo ja metsätietokeskus Luston käynnistämässä koneellisen puunkorjuun tallennusprojektissa on tullut esille useita vanhoja metsäkoneita. Näistä tämä Tapio-moottorisaha on yksi merkittävimmistä löydöistä.

Tapio-puunkaatokone on esillä Luston Yksi puu, sata oksaa näyttelyssä.

Kuva: Lusto/Timo Kilpeläinen

Vuonna 1917 valmistettu puunkaatokone päätyi museon kokoelmiin 1980-luvun lopulla, kun entisen Rauma-Repolan metsäosaston varastosta lahjoitettiin museolle vanhoja metsätyövälineitä. Kyseisestä puunkaatokoneesta ei ollut säilynyt mitään tietoja, ja muistitiedon mukaan se oli hankittu 1920-luvulla Amerikasta, eikä sitä koskaan ollut käytetty varsinaiseen puunkaatoon. Tapio-puunkaatokone on vanhin säilynyt moottorisaha Suomessa. Se toimi samalla tavalla kuin kahden miehen tukkisaha eli justeeri. Miesvoiman sijaan 2-sylinterinen ja 3 hevosvoimainen polttomoottori liikutti terää edestakaisin. Sahausta varten kone kytkettiin puunrunkoon vaijerilla. Sahan paino oli noin 100 kiloa, ja sitä käyttämään tarvittiin kaksi miestä.

Suomessa kehitettiin ensimmäisen maailmansodan aikana kaksi moottorisahaa. Turussa Robert Lagus ehti ensiksi. Arbor-merkkisen sahan valmistus alkoi vuonna 1916 ja kaikkiaan tehtaalta valmistui useita satoja moottorisahoja. Helsinkiläinen kauppias H. F. Arwidson ryhtyi valmistamaan seuraavana vuonna Tapio-merkkisiä moottorisahoja.

Sahat erosivat toisistaan lähinnä vain terän kiinnityksen ja alustan muodon osalta. Muuten sahat muistuttivat paljon toisiaan: moottori oli samanlainen samoin kuin toimintaperiaate.

Tapio oli oman aikansa innovaatio.
Kuva: Lusto/Timo Kilpeläinen

Tapion valmistusmääristä ei ole tietoa, mutta luultavasti määrät jäivät Arboria huomattavasti vaatimattomimmiksi. Tietoja Tapio-sahasta on hyvin niukasti. Käyttötietoja ei ole säilynyt, ja sahasta on tiedossa vain yksi lyhyt artikkeli. Suomessa näitä vanhimpia moottorisahoja on säilynyt vähän. Luston kokoelmissa on yksi Arbor-saha, joka edustaa tehtaan 1920-luvulla kehittämää kevyempää moottorisahaa. Sen paino on noin 40 kiloa.. Nyt esille tulleen Tapio-moottorisahan tarkkaa valmistusaikaa ei tiedetä, mutta oletettavasti se ajoittuu vuosiin 1917-1918.

Pekka Lehonkoski

Vesa Anttila v.t. sihteeriksi

Sihteerimme Leena Paaskoski on jäänyt noin vuoden mittaiselle äitiyslomalle. Toivotetaan suurenevalle perheelle onnea ja kaikkea muuta hyvää. Leenan loman aikana seuran sihteerin tehtäviä hoitaa Luston v.t. kokoelma-amanuenssi, FM Vesa Anttila, puhelin (015) 345 1017, sähköposti vesa.anttila@lusto.fi.

Pirkka-Hämeen Jätkäperinne

Pirkanmaalaiset metsätyöperinteen harrastajat ja taitajat ovat perustaneet Pirkka-Hämeen Jätkäperinne -nimisen yhdistyksen, jonka tarkoituksena on metsätyöperinteen vaaliminen ja esille tuominen.

Puheenjohtajana toimii Olli Lehto sekä muina jäseninä Risto ja Veijo Lehto, Reima Ojala, Seppo Ristomäki, Ilmo ja Tapio Suutari ja Heimo Tuomarla.

Yhdistyksen puuhamiehillä on vuosien kokemus erilaisten uitto- ja metsätyönäytösten järjestämisessä. He ovat mm. useana vuonna järjestäneet Olli Lehdon pajalla Kuhmoisten Päijälässä ”Sepän sällien tapahtuman”. Tämän kevään teemana oli tulusten ja tuluspussin teko, asiantuntijana Suomen Puukkoseuran puheenjohtaja Taisto Kuortti.

Vuosilusto tulossa

Luston ja Metsähistorian Seuran yhteinen aikakausjulkaisu Vuosilusto 2000-2001 ilmestyy Jyrki Paaskosken toimittamana loppukesästä. Metsämiesten Säätiön avustuksen turvin se jaetaan maksutta seuramme jäsenille.

Uusia julkaisuja

Kauko Laaja: *Puun ja kuoren välissä*. Mänttä 2000.

Juha Maasola (toim.): *Metsäpomon matkassa savotoilta tiedon teille*. Jyväskylä 2001.

Hanna Snellman: *Khant's time*. Aleksanteri-instituutti. 2001.

Veikko Huovinen: *Muina miehinä. Kirjailijan muistelmia*. WSOY. 2001.

Tapio Vilkuna: *Kylmä kyyti traktorilla*. Metsälehti Kustannus. Jyväskylä. 2001.

Matti Väättäjä (toim.): *Matkalla tehtaalle*.

Puutavaran kaukokuljetuksen ja tehdasvastaanoton vaiheita. Helsinki. 2002.

Juhani Viitala: *Puukaupan*

sopimuspolitiikkaa. Jyväskylä. 2002.

Kalle Sistola (toim.): *Evolla ensimmäisenä*.

Ewoisten metsänhoito-opistosta osaksi

ammattikorkeakoulua 1862-2002.

Hämeenlinna 2002.

Helga Lipponen (toim.): *Metsänhoitajina*

Pohjois-Savossa. Pohjois-Savon

Metsänhoitajat ry 1927-2002. Kuopio 2002.

Lauri Hytönen (toim.): *Päivä närettä kiertää.*

Pohjois-Karjalan Metsänhoitajat ry 75

vuotta. Joensuu 2002.

Lustossa syksyllä

Syksyn myötä Lustossa avataan uusi erikoisnäyttely *Vain saha puoltaa*.

Näyttelyssä on esillä monipuolinen valikoima käsikäyttöisiä metsätövälineitä Luston kokoelmista.

Näyttelyn yhtenä tavoitteena onkin kertoa Luston kokoelmista ja tallennustyöstä; perusnäyttelyssähän on kerrallaan esillä vain pieni osa kokoelmista.

Vain saha puoltaa -näyttely on esillä 16.9.2002-5.1.2003.

Tämänhetkisistä erikoisnäyttelyistä *Sotametsä* ja Punkaharjun vanhalla asemalla esillä oleva *Kuvan luonto* -valokuvanäyttely ovat nähtävissä 31.8. saakka, Yksi puu, sata oksaa 15.4.2003 saakka.

Tiedotteet sähköpostilla?

Halutessasi lähetämme Susikon ja muut jäsentiedotteet mielellämme sähköpostin kautta. Mikäli näin haluat, ilmoita se ja sähköosoitteesi seuran osoitteeseen metsahistorian.seura@lusto.fi

Jäsenmaksut

Vuosikokouksen päätöksen mukaisesti seuramme jäsenmaksu 2002 on varsinaisilta jäseniltä 14 euroa ja kannattajajäseniltä 42 euroa. Maksulomakkeet tämän Susikon mukana.

Seuran yhteystiedot

c/o Lusto, 58450 PUNKAHARJU

metsahistorian.seura@lusto.fi

www.lusto.fi/seura.htm

Puheenjohtaja Markku Rauhalahti
Paalikatu 13, 33400 TAMPERE
(03) 346 0123; 050 68 980
rauhalahti@koti.tpo.fi

Varapuheenjohtaja Matti Leikola
Jyrkinkuja 1 C, 00370 HELSINKI
(09) 565 3942; 040 734 5911

V.t. sihteeri Vesa Anttila
c/o Lusto, 58450 PUNKAHARJU
(015) 345 1017
vesa.anttila@lusto.fi

Hallitus:
Markku Rauhalahti pj
Matti Leikola vpj
Esa Ihalainen
Arvi A. Koivisto
Esko Pakkanen
Hanna Snellman
Jarmo Tammenmaa
varalla:
Eero Hertsi
Timo Kukko